

LICHAAM & GEEST

Pijn bestrijden zonder medicijnen

ZENUW / Een groeiend aantal Nederlanders gebruikt verslavende pijnstillers. Er is een veiliger alternatief. Dat is wel veel duurder.

Marieke ten Katen

De noodklok klonk de afgelopen maanden meer dan eens wegens het fors toegenomen gebruik van zware pijnstillers in Nederland. Ongeveer 744.000 mensen kregen in 2017 een sterk werkend opiaat voorgeschreven, zoals oxycodon of fentanyl. Pakweg tien jaar geleden waren er nog slechts 228.000 gebruikers.

Dat is volgens experts verontrendend, omdat de medicijnen een groot nadeel hebben: de gebruiker kan eraan verslaafd raken. En waartoe dat kan leiden, is goed te zien in de Verenigde Staten. Daar is het gebruik van deze pijnstillers zo sterk toegenomen dat al van een 'opiatenepidemie' wordt gesproken. Dagelijks overlijden naar schatting vijftig Amerikanen als gevolg van het gebruik van opiaten die zij door een arts kregen voorgeschreven.

Alle reden dus om ook de stijging van het aantal gebruikers in Nederland serieus te nemen en te zoeken naar andere manieren om pijn te bestrijden. Voor patiënten met chronische pijn – die langer duurt dan drie maanden – is er een goed alternatief, zegt Jean-Pierre Van Buyten (64), pijnspecialist en anesthesist in het Belgische AZ Nikolaasziekenhuis.

Tijdens een recent congres van de International Neuromodulation Society in Nijmegen pleitte Van Buyten ervoor om vaker zogenoemde neuromodulatie toe te passen.

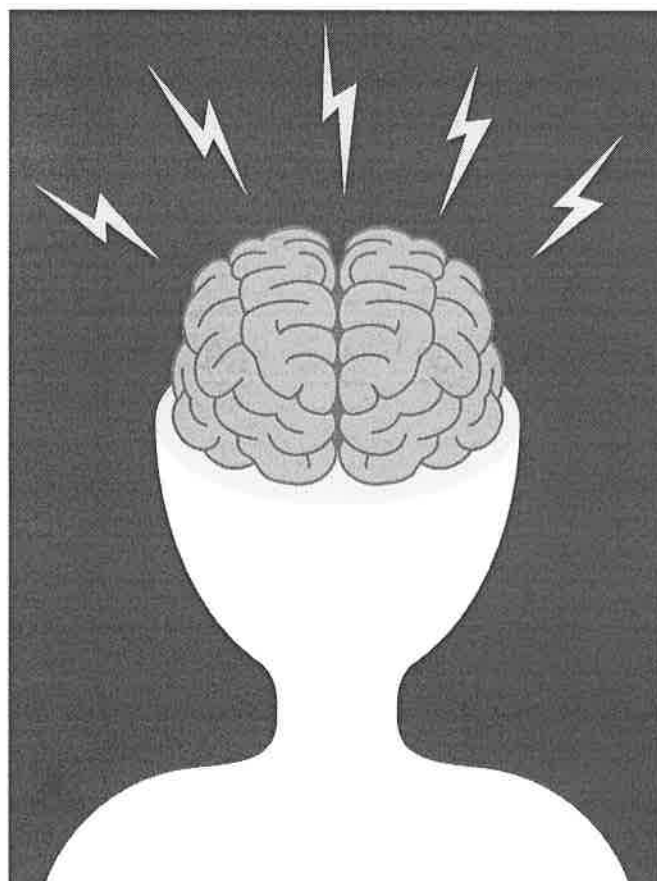
Bij neuromodulatie wordt in het lichaam van de patiënt een klein apparaatje geplaatst dat elektrische schokjes afgeeft, als bij een pacemaker. Alleen gaan deze stroomstootjes niet naar het hart, maar via diverse draadjes naar een zenuw of naar het ruggemerg. Zo onderbreken ze de pijnprikkels die het zenuwstelsel aan de hersenen doorgeeft. De patiënt voelt daardoor minder pijn en ervaart de pijn die nog overblijft als minder heftig.

'Het is een techniek die al meer dan vijftig jaar bestaat, maar die door de technologische vooruitgang inmiddels sterk is verbeterd,' zegt Van Buyten. Het apparaatje, ook wel neurostimulator genoemd, is net zo klein als een pacemaker en wordt onder de huid in de bil of de buikwand geplaatst. Het heeft een levensduur van ongeveer tien jaar. De patiënt kan zelf via een iPod de pijnbestrijding harder of zachter zetten, of helemaal uitschakelen.

OPIATEN STEEDS POPULAIRDER

Het aantal Nederlanders dat een zware pijnstiller gebruikt, groeit al jaren (cijfers over 2017 ten opzichte van die over 2008)

- Oxycodon: 490.000 gebruikers (2017), was 94.000 (2008)
- Fentanyl: 116.000, was 63.000
- Morfine: 95.000, was 65.000
- Buprenorfine: 43.000, was 6.000

Jetik Atems

'Deze behandeling is veel veiliger dan het gebruik van opiaten'

Volgens Harold Nijhuis (53), pijnbestrijder en anesthesist in het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein, kunnen patiënten in Nederland op dit moment bij ruim twintig ziekenhuizen terecht voor deze behandeling. 'Toch is de therapie nog relatief onbekend bij patiënten en huisartsen. Ongeveer één op de vijf Nederlanders lijdt aan chronische pijn. Zij krijgen steeds vaker opiaten voorgeschreven van de huisarts, terwijl die medicijnen veel bijwerkingen hebben.' Opiaatgebruikers lopen niet alleen het risico dat zij verslaafd raken, de medicijnen kunnen ook leiden tot sufheid en verstopping van de darmen.

Van Buyten: 'Neuromodulatie heeft nauwelijks bijwerkingen. Bovendien is het apparaatje een-

voudig te plaatsen en weer te verwijderen als het niet blijkt te werken.'

Toch komt niet iedereen met chronische pijn zomaar in aanmerking voor de behandeling. De therapie slaat vooral aan bij bepaalde groepen patiënten, bijvoorbeeld bij mensen die kampen met zenuwpijn na een herniaoperatie of na een ongeluk. Nijhuis: 'Slechts voor een paar indicaties wordt de therapie nu in Nederland vergoed. En daarop wordt streng toegezien.'

De behandeling is bovendien niet goedkoop. De totale kosten per patiënt zijn ongeveer 30.000 euro. Ter vergelijking: een tablet oxycodon, het sterkste opiaat, kost minder dan 10 cent. Maar volgens Nijhuis is neuromodulatie al kosteneffectief als de patiënt het apparaatje twee jaar gebruikt. 'De kwaliteit van leven van patiënten verbetert flink. En de behandeling is veel veiliger dan het gebruik van opiaten.'